

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 3/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Δ΄
Συνεδρίαση της 9^{ης} Ιανουαρίου 2024

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους

Μέλη: Αντώνιος Τατσόπουλος, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, Αδαμαντία Καπετανάκη, Ελένη Πασαμιχάλη, Ευστράτιος Ηλιαδέλης, Διονύσιος Κολοβός, Ξανθή Μπασάκου, Σταυρούλα Μπανάκου, Σπυρίδων Κουλούρης, Δέσποινα Γάκη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Άννα Πρεβενά, Πάρεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθμό πρωτ. 3113.10.3/67789/2022 του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Γενικής Γραμματείας Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων, Γενικής Διεύθυνσης Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων, Διεύθυνσης Λιμενικής Πολιτικής & Διεύθυνσης Λιμενικών και Κτιριακών Υποδομών.

Περίληψη Ερωτήματος: Ερωτάται: α) Εάν εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 4597/2019 «Κύρωση των Συμβάσεων Παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των Οργανισμών Λιμένων Α.Ε.- Διατάξεις για τη λειτουργία του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις» (Α΄35) ή στις διατάξεις του άρθρου 24 του ν. 2971/2001 «Αιγιαλός, παραλία και άλλες

διατάξεις» (Α΄285), παραχωρήσεις χώρων Ζώνης Λιμένα, υπό τη διοίκηση και εκμετάλλευση Οργανισμών Λιμένος Α.Ε., το μετοχικό κεφάλαιο των οποίων ανήκει στο ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε., για την ανάπτυξη λιμενικής δραστηριότητας, όπως είναι και η ναυπηγοεπισκευαστική, είτε πρόκειται για απλή (άνευ έργου) παραχώρηση χρήσης χώρου, είτε συνοδεύονται και από την εκτέλεση έργων, και δη λιμενικών, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 46 του ν.4150/2013 (Α΄ 102), όπως στην προκειμένη περίπτωση που αφορά σε παραχώρηση χώρου Χερσαίας Ζώνης Λιμένα Ελευσίνας έκτασης 15.480,00 τ.μ., με εκτέλεση έργου για χρονικό διάστημα δώδεκα ετών.

β) Σε περίπτωση εφαρμογής της διαδικασίας του άρθρου 24 του ν. 2971/2001, για λόγους διαφάνειας και επίτευξης μεγαλύτερου οικονομικού οφέλους για το φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης του λιμένα, εάν πρέπει να προηγηθεί διενέργεια πλειοδοτικού διαγωνισμού, καθώς και έγκριση των σχετικών αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Λιμένα ΑΕ από τη Γενική Συνέλευση του ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ.

γ) Τέλος, εάν, ανεξάρτητα της διαδικασίας που θα ακολουθηθεί για την ως άνω παραχώρηση χώρου, απαιτείται η άδεια εκτέλεσης έργου που προβλέπεται στις παρ. 5 και 6 του άρθρου 46 του ν.4150/2013, όπως τροποποιήθηκε από την παρ. 4 του άρθρου 41 του ν. 4256/2014 (Α΄92), και έλεγχος συμβατότητας με το εγκεκριμένο Master Plan του Ο.Λ. ΑΕ;

Επί του ανωτέρω ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Δ΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο ερώτημα της υπηρεσίας και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο πραγματικό.

1. Στην ανώνυμη εταιρεία “ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ Α.Ε.”, η οποία έχει συσταθεί κατά μετατροπή του Λιμενικού Ταμείου Ελευσίνας σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2931/2001, έχει παραχωρηθεί από το Ελληνικό Δημόσιο η διοίκηση και διαχείριση του λιμένα Ελευσίνας. Η σχετική σύμβαση παραχώρησης από 20.5.2003 προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής: “1.1. Αντικείμενο της παρούσας αποτελεί η εκ μέρους του Δημοσίου παραχώρηση προς την Ο.Λ.Ε. του αποκλειστικού δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης των γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων της

χερσαίας λιμενικής Ζώνης του Λιμένα Ελευσίνας, όπως ορίζονται στο Άρθρο 2 της παρούσας, καθώς και ο προσδιορισμός των ειδικότερων όρων της παραχώρησης αυτής και των αντίστοιχων υποχρεώσεων των μερών...2.2. Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης το παραχωρούμενο δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης όπως προσδιορίζεται στο επόμενο άρθρο 3 (το "Δικαίωμα") θα εκτείνεται, με την επιφύλαξη του άρθρου 2.4., στα ακόλουθα παραχωρούμενα:...iv) στη θαλάσσια ζώνη του Λιμένα όπως αυτή προσδιορίζεται από τον ν. 2971/2001 και κατά τους ειδικότερους όρους του...3.1. Το μνημονευόμενο στο άρθρο 2.1 της παρούσας δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των παραχωρούμενων (το "Δικαίωμα"), συνίσταται στη δυνατότητα της Ο.Λ.Ε., κατά τη διάρκεια της παρούσας να κατέχει, χρησιμοποιεί και εκμεταλλεύεται τη Χερσαία Ζώνη Λιμένα, τα Κτίρια και τις Εγκαταστάσεις...(iii) Η έννοια της εκμετάλλευσης περιλαμβάνει τη δυνατότητα αξιοποίησης των παραχωρούμενων για την παροχή με αντάλλαγμα λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων σε χρήστες του λιμένα, την προσωρινή παραχώρηση επ' ανταλλάγματι της χρήσης χώρων και την πραγματοποίηση επενδύσεων κεφαλαίου, της Ο.Λ.Ε. ή τρίτων, σε κτίρια και εγκαταστάσεις πάσης φύσεως με σκοπό την υποστήριξη νέων δραστηριοτήτων ή την επέκταση υφισταμένων, με την επιφύλαξη του άρθρου 3.2 και της κείμενης νομοθεσίας.3.2. Το Δικαίωμα παρέχεται καταρχήν και κατά κύριο λόγο για την εκπλήρωση του προορισμού του Λιμένα Ελευσίνας και η Ο.Λ.Ε. αναλαμβάνει να το ασκεί σε άμεση συνάφεια προς τη λιμενική δράση, για την υποστήριξη δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που εξυπηρετούν άμεσα την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων...4...4.1. Η παρούσα σύμβαση συμφωνείται ορισμένου χρόνου και ειδικότερα με αρχική διάρκεια σαράντα (40) ετών, αρχόμενη από την ημέρα υπογραφής της και λήγουσα την αντίστοιχη ημερομηνία του έτους 2042....9.8. Η Ο.Λ.Ε. θα μεριμνά: για την ανάπτυξη ναυπηγοεπισκευαστικών δραστηριοτήτων...".Η εν λόγω σύμβαση κυρώθηκε με το άρθρο 1 (περ. Γ) του ν. 4597/2019. Ο λιμένας Ελευσίνας έχει χαρακτηριστεί ως "διεθνούς ενδιαφέροντος".

2. Με τα με αριθμ. πρωτ. 3906/25.4.2019 και 5847/17.6.2021 έγγραφά της, η εταιρεία " Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας ΑΕ" διαβίβασε για έγκριση στη Διεύθυνση Λιμενικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων, τη με αριθμό 23/316/22.4.2019 απόφαση-πρακτικό του Διοικητικού Συμβουλίου (ΑΔΑ:ωβ88469ΗΞΔ-ΜΔΗ), η οποία αφορά σε

“παραχώρηση σύνθετης χρήσης (επί έργω) δωδεκαετούς διάρκειας” στον Μ.Σ., την υπ’ αριθμ. ΕΓ-125-2011/145/14Δ/11/28.2.2011 Διάταξη της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών (η οποία αφορά σε τρόπο υπολογισμού του οικονομικού ανταλλάγματος για την παραχώρηση χώρου ζώνης λιμένα Ελευσίνας στην περιοχή Καλυμπάκι – Κρόνος έκτασης 15.480 τ.μ. για να χρησιμοποιηθεί από εταιρεία για την ανέλκυση-καθέλκυση σκαφών και για τη διαχείριση-επιθεώρηση, συντήρηση αυτών και μικροεργασίες μηχανουργείου), καθώς και σχετικά τοπογραφικά διαγράμματα, υπογεγραμμένα και θεωρημένα. Συγκεκριμένα, η υπ’ αριθμ. 23/316/22.4.2019 «απόφαση» του ΔΣ της Ο.Λ.Ε. ΑΕ (ΑΔΑ: ΩΒ88469ΗΞΔ-ΜΔΗ) αφορά έγκριση αιτήματος του Μ.Σ. για την “παραχώρηση σύνθετης (με έργο) χρήσης του αιτούμενου χώρου”, όπου, σύμφωνα με το με αριθμ. πρωτ. 2671/21.3.2019 αίτημα του Μ. Σ., ζητείται η παραχώρηση σύνθετης χρήσης (επί έργω) δωδεκαετούς διάρκειας και η έγκριση μελέτης εργασιών κατεδάφισης αυθαιρέτων κατασκευών (μεταλλικό καπόνι, δάπεδο και σενάζ από σκυρόδεμα), αποκατάστασης βλαβών δαπέδου, κατασκευή αποχετευτικού καναλιού, αποκατάσταση βλαβών νηοδόχου (αποκατάσταση τμημάτων των τεχνητών ογκολίθων και κατασκευή προστασίας ποδός) και τοποθέτηση νέων χαλύβδινων δεστρών, συνολικού εκτιμώμενου προϋπολογισμού 693.548, 38 ευρώ πλέον Φ.Π.Α. και αντάλλαγμα (για την απλή χρήση) 35.000 ευρώ ετησίως για το πρώτο έτος της παραχώρησης (που άρχισε από 30.10.2021), αναπροσαρμοζόμενο εφεξής κατά 4% ετησίως.

3. Με το με αριθμ. πρωτ. 7283/27.7.2021 έγγραφο της εταιρείας “Όργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.”, διαβιβάστηκε στη Διεύθυνση Λιμενικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, η με αριθμ. 12/366/23.7.2021 «απόφαση» του ΔΣ της Ο. Λ. Ελευσίνας ΑΕ με θέμα “Επικαιροποίηση της υπ’ αριθμ. 23/316/22.04.2019 απόφασης του ΔΣ του Ο.Λ.Ε. ΑΕ επί αιτήσεως Σπ. Χρ. Μ., για παραχώρηση σύνθετης χρήσης (επί έργω) δωδεκαετούς διάρκειας”, μετά συνημμένου και θεωρημένου τοπογραφικού διαγράμματος.

4. Στην παραπάνω με αριθμό 12/366/23.7.2021 «απόφαση» του Διοικητικού Συμβουλίου της ανώνυμης εταιρείας “Όργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.”, που περιέχεται στο ταυτόριθμο πρακτικό της, γίνεται μνεία ότι: “ 24.....*Η παρούσα απόφαση επέχει θέση εισήγησης, αφενός μεν προς τον Μοναδικό Μέτοχο (ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ), για τη σύγκληση Γενικής Συνέλευσης της εταιρίας Ο.Λ.Ε. ΑΕ, όπου θα εγκρίνεται*

η σύνθετη παραχώρηση πολυετούς διάρκειας (άνω των τριών (3) ετών), σύμφωνα με το κωδικοποιημένο καταστατικό της εταιρίας (Αρ.Καταχώρησης ΓΕΜΗ: 2561153/10.6.2021) και συγκεκριμένα του Άρθρου 8 παρ. 2 περ. ιδ', αφετέρου δε στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΝΑΝΠ για την έγκριση των έργων σύμφωνα με τα προβλεπόμενα".

5. Σημειώνεται ότι, με μόνες (άνευ περαιτέρω έγκρισης) τις υπ' αριθμ. 20/305/30.10.2018 και 24/370/29.10.2021 αποφάσεις του ΔΣ της Ο.Λ.Ε. ΑΕ εγκρίθηκε για χρονικό διάστημα τριών ετών (έως και 29-10-2021 και από 30.10.2021 έως 29.10.2024 αντίστοιχα) η απλή (άνευ έργου) παραχώρηση χώρου εκτάσεως 15480,00 τ.μ. της Ζώνης Λιμένα Ελευσίνας στην περιοχή Καλυμπάκι-Κρόνου, στον Μ.Σ. που ασκεί επιχείρηση με αντικείμενο δραστηριότητας ανελκύσεις-καθελκύσεις σκαφών, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ο χώρος για ανελκύσεις-καθελκύσεις και πάρκινγκ σκαφών.

Κατόπιν των ανωτέρω υποβλήθηκε το στην αρχή της παρούσας ερώτημα.

6. Με το με αριθμ. πρωτ. 3121.11/2157/2023/11.3.2023 έγγραφό της, η Διεύθυνση Λιμενικών και Κτιριακών Υποδομών του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, ενημέρωσε ότι για την περιοχή αρμοδιότητας της Α.Ε. "ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΜΕΝΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ" δεν υφίσταται Master Plan. Ότι η υπό παραχώρηση έκταση βρίσκεται εντός της χερσαίας ζώνης λιμένα (ΧΖΛ) για την οποία οι χρήσεις γης και οι όροι δόμησης έχουν καθοριστεί σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 01/18.7.2002 απόφαση της Συνεδρίασης ΕΣΑΛ και έχουν κυρωθεί με το δέκατο πέμπτο άρθρο του ν. 4081/2012. Με την απόφαση αυτή, για τις προβλεπόμενες χρήσεις γης της υπό παραχώρηση έκτασης, γίνεται αναφορά στην τροποποίηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δήμου Ελευσίνας (ν. Αττικής, απόφαση Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ 21727/2005, Δ' 627). Επίσης, η ερωτώσα υπηρεσία, διευκρίνισε με το υπ' αριθμ. πρωτ. 3113.10/4793/20.1.2023 έγγραφό της, ότι η προς παραχώρηση έκταση είναι η ίδια για την οποία έχουν εκδοθεί οι 20/305/30.10.2018 και 24/370/29.10.2021 αποφάσεις του Δ.Σ της "Ο. Λ. Ελευσίνας ΑΕ", αφορούν τον ίδιο επιχειρηματία (Μ.Σ.) με σκοπό την εξυπηρέτηση ατομικής επιχείρησης με αντικείμενο δραστηριότητας ανελκύσεις-καθελκύσεις σκαφών.

Νομοθετικό Πλαίσιο

7. Στα άρθρα 4 παρ. 1 ,7 παρ. 1, και 8 παρ. 2 του ν. **4831/2021** "Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους..."(Α' 170) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 4: Αρμοδιότητες του ΝΣΚ. « 1. Στην αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ανήκει η νομική υποστήριξη του Κράτους και ιδίως: α) ... β) η έκδοση γνωμοδοτήσεων σε ερωτήματα της Διοίκησης, γ) ... ..».

Άρθρο 7: Αρμοδιότητες Τμημάτων και Ολομέλειας. «1. Τα Τμήματα γνωμοδοτούν: α) ... β) σε ερωτήματα της Βουλής των Ελλήνων, της Προεδρίας της Κυβέρνησης, της Διοίκησης, των Συντονιστών Αποκεντρωμένης Διοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και Ανεξάρτητων Αρχών, των οποίων η νομική υποστήριξη έχει ανατεθεί στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους...».

Άρθρο 8:Γνωμοδοτική αρμοδιότητα ΝΣΚ. «1...2. Τα ερωτήματα πρέπει να διαλαμβάνουν πλήρη εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και σαφή προσδιορισμό των προβληματισμών της Υπηρεσίας, για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, των οποίων ζητείται η ερμηνεία από το ΝΣΚ, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της...».

8. Στο άρθρο 24 παρ. 1, 2 του ν. **2971/2001** «Αιγιαλός, παραλία και άλλες διατάξεις» (Α' 285), όπως ισχύει σήμερα μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 24: Παραχωρήσεις χώρων ζώνης λιμένα. «1. Παραχωρήσεις απλής χρήσης των χώρων στην περιοχή αρμοδιότητας των Οργανισμών Λιμένων Α.Ε. εγκρίνονται από το Διοικητικό τους Συμβούλιο. Για παραχωρήσεις που συνοδεύονται από οποιοδήποτε έργο μόνιμης ή προσωρινής φύσης και εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο των Οργανισμών Λιμένων Α.Ε., πριν από την υλοποίηση της παραχώρησης απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Οι εγκρίσεις των Διοικητικών Συμβουλίων πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις καταστατικές διατάξεις των Οργανισμών Λιμένων Α.Ε.....2. α).....β) Με μόνη απόφαση του αρμόδιου φορέα διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα, χωρίς να απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του Γ.Ε.Ν., εγκρίνονται οι παραχωρήσεις απλής χρήσης των χώρων της Χερσαίας Ζώνης Λιμένα χρονικής διάρκειας μικρότερης ή ίσης των

τριών (3) ετών, που δεν συνοδεύονται από οποιοδήποτε έργο μόνιμης ή προσωρινής φύσης. γ) ...».

9. Στα άρθρα εικοστό πρώτο παρ.3,4,5, εικοστό δεύτερο και εικοστό τέταρτο του **ν. 2932/2001** « Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στις θαλάσσιες ενδομεταφορές. Σύσταση Γενικής Γραμματείας Λιμένων και Λιμενικής Πολιτικής - Μετατροπή Λιμενικών Ταμείων σε Ανώνυμες Εταιρείες και άλλες διατάξεις» (Α' 145) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο εικοστό πρώτο: «1...2...3. Τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία ..... Λιμενικό Ταμείο Ελευσίνας, ... μετατρέπονται σε ανώνυμες εταιρίες με τις επωνυμίες αντίστοιχα ..... "Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Ανώνυμη Εταιρεία",....., και με διακριτικό τίτλο αντίστοιχα..., "Ο.Λ.Ε. Α.Ε.", ...4. α)..β)...γ) Έδρα της ανώνυμης εταιρείας Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας ορίζεται ο Δήμος Ελευσίνας.... 5. Κάθε Οργανισμός Λιμένος Α.Ε. της παραγράφου 3 είναι ανώνυμη εταιρεία κοινής ωφέλειας με σκοπό την εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας και διέπεται συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/ 1920 (ΦΕΚ 144 Α), τις διατάξεις του β.δ. 14/19.1.1939 (ΦΕΚ 24 Α) και του α.ν.2344/1940 (ΦΕΚ 154 Α), όπως κάθε φορά ισχύουν.».

Άρθρο εικοστό δεύτερο: « Για κάθε Οργανισμό Λιμένα Α.Ε. του προηγούμενου άρθρου του παρόντος νόμου εγκρίνεται το καταστατικό του, που έχει το ακόλουθο περιεχόμενο: «Άρθρο 1:..... Άρθρο 7:Όργανα Διοίκησης της Εταιρείας είναι: α) το Διοικητικό Συμβούλιο, β) ο Διευθύνων Σύμβουλος, γ) το Συμβούλιο Διεύθυνσης....Άρθρο 10 « 1. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτερο όργανο διοίκησης της Εταιρείας και διαμορφώνει τη στρατηγική και την πολιτική ανάπτυξης της Εταιρείας, ενώ εποπτεύει, ελέγχει και διαχειρίζεται την περιουσία της. Αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν στην Εταιρεία, μέσα στα πλαίσια του εταιρικού σκοπού, με εξαίρεση εκείνα που, σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό, ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα άλλων οργάνων....Άρθρο 14: « 1. Η Γενική Συνέλευση της Α.Ε. αποτελείται από τον μοναδικό μέτοχο που είναι το Ελληνικό Δημόσιο και εκπροσωπείται από τους Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας ή τους νόμιμους εκπροσώπους τους. 2. Η Γενική Συνέλευση της Εταιρείας είναι το ανώτατο όργανο αυτής και αποφασίζει για κάθε υπόθεση της Εταιρείας, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στο παρόν καταστατικό.....»..

Άρθρο εικοστό τέταρτο: Παραχώρηση του δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης των χώρων της Ζώνης Λιμένα. «Με σύμβαση που συνάπτεται μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, εκπροσωπούμενου από τους Υπουργούς Οικονομικών και Εμπορικής Ναυτιλίας ή το εξουσιοδοτημένο από αυτούς όργανο και της ανωνύμου εταιρείας του παρόντος νόμου, παραχωρείται στη δεύτερη το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των κτιρίων, γηπέδων, λιμενικών έργων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα με την επιφύλαξη των οριζόμενων στις διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου εικοστού πρώτου. Στην παραπάνω σύμβαση ορίζονται: α) η διάρκεια παραχώρησης του παραπάνω δικαιώματος, καθώς και η δυνατότητα και ο τρόπος παράτασής της, ...β) το καταβαλλόμενο αντάλλαγμα, ...γ) το ειδικότερο περιεχόμενο του ανωτέρω δικαιώματος, καθώς και ο τρόπος και οι όροι άσκησης αυτού, ...2...3. Με τη σύναψη της σύμβασης της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου η Α.Ε. ασκεί το δικαίωμα χρήσεως και εκμετάλλευσης των λιμενικών έργων, κτιρίων, γηπέδων και άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός της Ζώνης Λιμένα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις...».

10. Στο άρθρο 1 παρ.1,2,3 του **ν. 3986/2011** «Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (Α'152) ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1: Σύσταση – Σκοπός- Επωνυμία - Έδρα – Διάρκεια. «1. Συνιστάται ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «**ΤΑΜΕΙΟ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ Α.Ε.**» (Ταμείο). Το Ταμείο έχει σκοπό: α) Την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων της ιδιωτικής περιουσίας του Δημοσίου, καθώς και περιουσιακών στοιχείων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ν.π.δ.δ.) ή δημοσίων επιχειρήσεων των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο ανήκει, άμεσα ή έμμεσα, στο Δημόσιο ή σε ν.π.δ.δ., όπως ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 5, σύμφωνα με τις επικρατούσες συνθήκες της αγοράς και με εγγυήσεις πλήρους διαφάνειας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι των εσόδων. Τα περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται στο Ταμείο, σύμφωνα με τις επόμενες διατάξεις. β) ... 2. Το προϊόν αξιοποίησης χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την αποπληρωμή του δημοσίου χρέους της χώρας, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 17 του επόμενου άρθρου. 2^Α... 3. Το Ταμείο λειτουργεί για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας, ...4.....5. ....».

11. Με το άρθρο μόνο της με αριθ. 222/2012 απόφασης (ΦΕΚ Β'2996/12.11.2012) η Διυπουργική Επιτροπή Αναδιαρθρώσεων και Αποκρατικοποιήσεων αποφάσισε:

«Την άνευ ανταλλάγματος μεταβίβαση στην ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.» (εφεξής: το «Ταμείο») κατά πλήρη κυριότητα των μετοχών που αντιστοιχούν σε ποσοστό 100% του μετοχικού κεφαλαίου των παρακάτω εταιρειών, κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου, και έχουν περιληφθεί στο Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012 - 2015 (ν. 3985/2011 Α` 151) όπως αυτό επικαιροποιήθηκε και περιελήφθη στο Παράρτημα IV του ν. 4046/2012 (Α`28): 1.1 ... 1.3 «Οργανισμός Λιμένας Ελευσίνας Α.Ε.»..... 2. Η απόφαση αυτή ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.».

12. Στα άρθρα 1,2,3 και 4 του **ν. 4597/2019** «Για την κύρωση των Συμβάσεων Παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. - Διατάξεις για τη λειτουργία του συστήματος λιμενικής διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις» (Α`35) ορίζονται τα εξής:

«ΜΕΡΟΣ Α`. ΚΥΡΩΣΗ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗΣ

Άρθρο 1. Κύρωση Συμβάσεων Παραχώρησης

Κυρώνονται και αποκτούν ισχύ τυπικού νόμου, από κοινού με τα προσαρτήματα αυτών, οι συμβάσεις παραχώρησης που έχουν συναφθεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των κατωτέρω αναφερόμενων Οργανισμών Λιμένων Α.Ε. και των οποίων η διάρκεια ορίζεται στα εξήντα (60) έτη από την ημερομηνία υπογραφής τους: Α)...Β)...Γ) Η από 20.5.2003 Σύμβαση Παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Οργανισμού Λιμένος Ελευσίνας Ανώνυμη Εταιρεία, το περιεχόμενο της οποίας έχει κατά λέξη ως εξής: 1.1. Αντικείμενο της παρούσας αποτελεί η εκ μέρους του Δημοσίου παραχώρηση προς την Ο.Λ.Ε. του αποκλειστικού δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης των γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων της χερσαίας λιμενικής Ζώνης του Λιμένα Ελευσίνας, όπως ορίζονται στο Άρθρο 2 της παρούσας, καθώς και ο προσδιορισμός των ειδικότερων όρων της παραχώρησης αυτής και των αντίστοιχων υποχρεώσεων των μερών...2.2. Για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης το παραχωρούμενο δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης όπως προσδιορίζεται στο επόμενο άρθρο 3 (το ``Δικαίωμα``) θα εκτείνεται, με την επιφύλαξη του άρθρου 2.4., στα ακόλουθα παραχωρούμενα:...iv) στη θαλάσσια ζώνη του Λιμένα όπως αυτή προσδιορίζεται από τον ν. 2971/2001 και κατά τους ειδικότερους όρους του...3.1. Το μνημονευόμενο στο άρθρο 2.1 της παρούσας δικαίωμα χρήσης και

εκμετάλλευσης των παραχωρούμενων (το "Δικαίωμα"), συνίσταται στη δυνατότητα της Ο.Λ.Ε., κατά τη διάρκεια της παρούσας να κατέχει, χρησιμοποιεί και εκμεταλλεύεται τη Χερσαία Ζώνη Λιμένα, τα Κτίρια και τις Εγκαταστάσεις...(iii) Η έννοια της εκμετάλλευσης περιλαμβάνει τη δυνατότητα αξιοποίησης των παραχωρούμενων για την παροχή με αντάλλαγμα λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων σε χρήστες του λιμένα, την προσωρινή παραχώρηση επ' ανταλλάγματι της χρήσης χώρων και την πραγματοποίηση επενδύσεων κεφαλαίου, της Ο.Λ.Ε. ή τρίτων, σε κτίρια και εγκαταστάσεις πάσης φύσεως με σκοπό την υποστήριξη νέων δραστηριοτήτων ή την επέκταση υφισταμένων, με την επιφύλαξη του άρθρου 3.2 και της κείμενης νομοθεσίας.3.2. Το Δικαίωμα παρέχεται καταρχήν και κατά κύριο λόγο για την εκπλήρωση του προορισμού του Λιμένα Ελευσίνας και η Ο.Λ.Ε. αναλαμβάνει να το ασκεί σε άμεση συνάφεια προς τη λιμενική δράση, για την υποστήριξη δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πρωτοβουλιών που εξυπηρετούν άμεσα την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων... 3.7. Η κατ' αποκλειστικότητα παροχή του δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης των παραχωρούμενων (Δικαίωμα) δεν παραγνώρισε την προοπτική μελλοντικής απελευθέρωσης της παροχής λιμενικών υπηρεσιών. Τα συμβαλλόμενα μέρη συμφώνησαν και δεσμεύτηκαν ότι στην περίπτωση αυτή η Ο.Λ.Ε. Α.Ε. υποχρεούται, εφόσον προβλέπεται από την εκάστοτε κείμενη νομοθεσία, να προβαίνει σε περαιτέρω παραχώρηση της χρήσης και εκμετάλλευσης γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων προς επιχειρήσεις παροχής λιμενικών υπηρεσιών, εφόσον αυτές έχουν λάβει τις απαιτούμενες εγκρίσεις. Η Ο.Λ.Ε. Α.Ε. υποχρεούται να συμμορφώνεται με τις νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις που θα αφορούν την υλοποίηση περιβάλλοντος απελευθερωμένης παροχής λιμενικών υπηρεσιών. Ωστόσο, στην έκταση κατά την οποία κάτι τέτοιο δεν θα αντίκειται σε ρητές διατάξεις του Ευρωπαϊκού Κοινοτικού Δικαίου, το Δημόσιο δεσμεύεται στην περίπτωση αυτή να εξασφαλίσει ότι η Ο.Λ.Ε. Α.Ε. θα αποτελεί τον φορέα παραχώρησης της χρήσης και εκμετάλλευσης των αναγκαίων γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων προς επιχειρήσεις παροχής λιμενικών υπηρεσιών οι οποίες θα έχουν λάβει τις απαιτούμενες εγκρίσεις .. 4...4.1. Η παρούσα σύμβαση συμφωνείται ορισμένου χρόνου και ειδικότερα με αρχική διάρκεια σαράντα (40) ετών, αρχόμενη από την ημέρα υπογραφής της και λήγουσα την αντίστοιχη ημερομηνία του έτους 2042....9.8. Η Ο.Λ.Ε. θα μεριμνά: για την ανάπτυξη ναυπηγοεπισκευαστικών δραστηριοτήτων...».

«Άρθρο 2. 1. Το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των γηπέδων, κτιρίων και εγκαταστάσεων της Χερσαίας Λιμενικής Ζώνης που παραχωρήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο στους Οργανισμούς Λιμένος Α.Ε., βάσει των Συμβάσεων Κύριας Παραχώρησης που κυρώνονται με το άρθρο 1 του παρόντος, περιλαμβάνει τη χρήση και εκμετάλλευση για σκοπούς που σχετίζονται με την παροχή λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων, καθώς και την υποπαραχώρηση του ίδιου δικαιώματος ή μέρους αυτού προς τρίτους, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2. 2. Μεταβιβάζεται και περιέρχεται, χωρίς αντάλλαγμα, στην Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία «Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.» (Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ.) το δικαίωμα υποπαραχώρησης σε τρίτους, μέσω μίας ή περισσότερων, ταυτόχρονων ή διαδοχικών, συμβάσεων υποπαραχώρησης συγκεκριμένων επιχειρησιακών μονάδων ή/και λιμενικών λειτουργιών και υπηρεσιών των λιμενικών και άλλων εγκαταστάσεων, όπως αυτές προσδιορίζονται, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου, με βάση τις διαδικασίες του και σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 4, στην περιοχή αρμοδιότητας των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. Αλεξανδρούπολης, Βόλου, Ελευσίνας, Ηγουμενίτσας, Ηρακλείου, Καβάλας, Κέρκυρας, Λαυρίου, Πάτρας και Ραφήνας. 3. Μέχρι τη σύναψη των συμβάσεων υποπαραχώρησης της παραγράφου 2, τα δικαιώματα χρήσης, διοίκησης, συνήθους διαχείρισης και εκμετάλλευσης των ανωτέρω λιμένων συνεχίζουν να ασκούνται από τους οικείους Οργανισμούς Λιμένος Α.Ε. που τα ασκούν, με εξαίρεση το δικαίωμα υποπαραχώρησής τους σε τρίτους, που περιέρχεται στο Ταμείο. 4. Σε περίπτωση μίας ή περισσότερων υποπαραχωρήσεων, ταυτοχρόνων ή διαδοχικών, μετά την κύρωση, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 3, των συμβάσεων υποπαραχώρησης που συνάπτει το Ταμείο, τα δικαιώματα χρήσης, διοίκησης, συνήθους διαχείρισης και εκμετάλλευσης των λοιπών επιχειρησιακών μονάδων ή/και λιμενικών λειτουργιών και υπηρεσιών των λιμενικών και άλλων εγκαταστάσεων που δεν έχουν υποπαραχωρηθεί, ασκούνται από τους οικείους Οργανισμούς Λιμένος Α.Ε., με την επιφύλαξη της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. 5. Η υποπαραχώρηση προς τρίτους υπόκειται στον περιορισμό της χρονικής διάρκειας της Κύριας Σύμβασης Παραχώρησης. 6. Στις συμβάσεις υποπαραχώρησης της παραγράφου 2 περιλαμβάνεται όρος για τις αρμοδιότητες του οικείου Οργανισμού Λιμένος Α.Ε. αναφορικά με την παρακολούθηση της εύρυθμης λειτουργίας του λιμένα».

«Άρθρο 3.1. Οι συμβάσεις υποπαραχώρησης της παραγράφου 2 του άρθρου 2 συνάπτονται μεταξύ του υποπαραχωρησιούχου επενδυτή, του οικείου Οργανισμού Λιμένος Α.Ε., νόμιμα εκπροσωπούμενου ως κυρίως παραχωρησιούχου, και του Ταμείου, νομίμως εκπροσωπούμενου. Ο οικείος Οργανισμός Λιμένος Α.Ε. οφείλει, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία έγκρισής της από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9 του ν. 3986/2011 (Α' 152), να υπογράψει τη σχετική σύμβαση υποπαραχώρησης. Μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, η υπογραφή της Διοίκησης του οικείου Οργανισμού Λιμένος Α.Ε. στις συμβάσεις υποπαραχώρησης του άρθρου 2 υποκαθίσταται από απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων του Οργανισμού Λιμένος Α.Ε. Το Ελληνικό Δημόσιο, εκπροσωπούμενο από τους Υπουργούς Οικονομικών και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, συμβάλλεται ως εγγυητής υπέρ του Οργανισμού Λιμένος για την εκτέλεση των όρων των συμβάσεων υποπαραχώρησης. Στην περίπτωση σύναψης σύμβασης υποπαραχώρησης συνδυασμένων λιμενικών δραστηριοτήτων σε διαφορετικούς λιμένες, συμβάλλονται όλοι οι παραχωρησιούχοι Οργανισμοί Λιμένος Α.Ε. 2. Οι συμβάσεις υποπαραχώρησης του άρθρου 2, μετά τη σύναψή τους, κυρώνονται με νόμο. 3. Στις συμβάσεις υποπαραχώρησης του άρθρου 2 εφαρμόζονται τα άρθρα 108 και 112, πλην του δεύτερου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1, καθώς και τα άρθρα 113, 114 και 124 του ν. 4389/2016 (Α' 94). 4. Οι υπό σύναψη συμβάσεις υποπαραχώρησης υπόκεινται στον προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9 του ν. 3986/2011».

«Άρθρο 4. 1. ...3. Το Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ., ύστερα από διαβούλευση με το Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και τη διοίκηση κάθε Οργανισμού Λιμένος που δεν υπερβαίνει το διάστημα των τριάντα (30) ημερολογιακών ημερών από την επομένη της αποστολής σχετικής γραπτής πρόσκλησης του Ταμείου, αποφασίζει για την οριστικοποίηση του αντικειμένου της αξιοποίησης. Η εν λόγω οριστικοποίηση γίνεται μέσω σύμβασης υποπαραχώρησης του δικαιώματος εκμετάλλευσης συγκεκριμένων ή/και συνδυασμένων (στην ίδια υποπαραχώρηση) επιχειρησιακών μονάδων ή/και λιμενικών λειτουργιών και υπηρεσιών των λιμενικών και άλλων εγκαταστάσεων για κάθε λιμένα ή, εφόσον συντρέχει περίπτωση, για περισσότερους λιμένες. 4. α. Το Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ., με βάση τον ν. 3986/2011 και αποκλειστικά για την αξιοποίηση περιουσιακών στοιχείων και περιουσιακής φύσης δικαιωμάτων που έχουν περιέλθει

στην περιουσία του, σύμφωνα με το άρθρο 2 του παρόντος, διεξάγει τις διαγωνιστικές διαδικασίες για την επιλογή του προτιμώμενου επενδυτή, τον αναδεικνύει ως υποπαραχωρησιούχο και εισπράττει το οικονομικό αντάλλαγμα της υποπαραχώρησης, το οποίο διατίθεται αποκλειστικά για την αποπληρωμή του δημόσιου χρέους. β. Η τεχνική παρακολούθηση της εκτέλεσης των επενδύσεων ανατίθεται σε ανεξάρτητο μηχανικό, τον οποίο επιλέγει ο υποπαραχωρησιούχος, μέσω διαγωνιστικής διαδικασίας. Ο ανεξάρτητος μηχανικός αμείβεται από τον υποπαραχωρησιούχο. γ. Η Ρυθμιστική Αρχή Λιμένων (Ρ.Α.Λ.) ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που είναι συναφής με τις συμβάσεις που συνάπτονται, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο και δεν έχει ρητά απονεμηθεί σε άλλον φορέα.⁵ Δεν θίγονται οι διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 827/1978 (Α' 194), του άρθρου 120 του ν. 2533/1997 (Α' 228) και του άρθρου 17 του π.δ. 86/1979 (Α' 17), καθώς και οι κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση αυτών.».

13. Στα άρθρα 7 και 8 του ισχύοντος και δημοσιευμένου στο ΓΕ.ΜΗ.(Κωδικός Αριθμός Καταχώρησης 2769320, ΑΔΑ: ΨΠΤΕ46ΜΤΛΡ-ΗΛΤ,) καταστατικού της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.», ορίζονται τα εξής: Άρθρο 7: Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου.«1. Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτερο όργανο διοίκησης της Εταιρίας και διαμορφώνει τη στρατηγική και την πολιτική ανάπτυξης της Εταιρίας, ενώ εποπτεύει, ελέγχει και διαχειρίζεται την περιουσία της. Αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν στην Εταιρία, μέσα στο πλαίσιο του εταιρικού σκοπού, με εξαίρεση εκείνα που, σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό, ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα άλλων οργάνων. 2.....».

Άρθρο 8: Αρμοδιότητες Γενικής Συνέλευσης. 1. Η Γενική Συνέλευση της Εταιρίας είναι το ανώτατο όργανο αυτής και αποφασίζει για κάθε υπόθεση της εταιρίας, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στο παρόν καταστατικό. 2. Η γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει επί των ακόλουθων θεμάτων:...ιδ) Σύναψη συμβάσεων διάρκειας άνω των τριών (3) ετών...».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Η έκδοση γνωμοδότησεως επί του παρόντος ερωτήματος καθιστά αναγκαία την αντιμετώπιση, ως προκαταρκτικού, του ζητήματος, εάν το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έχει εν προκειμένω αρμοδιότητα να εκδώσει γνωμοδότηση για την απάντηση επί των θεμάτων του ερωτήματος.

14. Από τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του Οργανισμού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ν.4831/2021), που αποτελεί το νομικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας του, προκύπτει σαφώς ότι, όπως και υπό τον προγενέστερο Οργανισμό του Ν.Σ.Κ. (ν.3086/2002, Α' 324), η γνωμοδοτική αρμοδιότητα αυτού συγκαταλέγεται στις ιδιαίτερα σημαντικές αρμοδιότητές του, καθώς αυτή αποσκοπεί στην καθοδήγηση της Διοίκησης με νομικές γνωμοδοτήσεις επί ερωτημάτων που υποβάλλονται από τα αρμόδια προς τούτο όργανα, για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της (ΝΣΚ 19/2022, 58/2020 κ.ά.). Εν προκειμένω, παρά το γεγονός ότι σύμφωνα με το ισχύον, δημοσιευμένο στο ΓΕΜΗ, καταστατικό της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. (άρ. 8 παρ. 2 περ. ιδ), μόνη αρμόδια να αποφασίσει για τη σύναψη συμβάσεων άνω των τριών (3) ετών είναι η Γενική Συνέλευση του Οργανισμού, τέτοια απόφαση δεν έχει μέχρι σήμερα ληφθεί, ενώ, όπως προκύπτει από το διδόμενο ιστορικό, το πρακτικό του Δ.Σ. του Οργανισμού με το οποίο εγκρίνεται η υπό εξέταση σύμβαση έχει διαβιβαστεί ως εισήγηση στη Γενική Συνέλευση του Οργανισμού για τη λήψη της σχετικής απόφασης. Ενόψει αυτού ανακύπτει ως προέχον προκριματικό προς εξέταση ζήτημα, εάν, παρά την έλλειψη απόφασης της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού, υφίσταται πεδίο άσκησης της αρμοδιότητας της ερωτώσας αρχής, που συνίσταται στην έγκριση της υπόψη παραχώρησης κατ'άρθρο 24 παρ.1 του ν.2971/2001, ή η έλλειψη απόφασης της Γενικής Συνέλευσης καθιστά το ερώτημα προώρως, άλλως αλυσιτελώς υποβληθέν, δεδομένου ότι η λόγω της ελλείψεως αυτής τυχόν στέρξη της εγκριτικής αρμοδιότητας της Διοικήσεως δεν κινεί την γνωμοδοτική αρμοδιότητα του ΝΣΚ κατά τον Οργανισμό του.

15. Κατά την εξέταση του παραδεκτού του υπόψη ερωτήματος, σχηματίσθηκαν τρεις γνώμες: Η γνώμη της πλειοψηφίας, η οποία απαρτίσθηκε από τον Πρόεδρο του Τμήματος, Νικόλαο Δασκαλαντωνάκη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. και τους Ελένη Πασαμιχάλη, Ευστράτιο Ηλιαδέλη, Διονύσιο Κολοβό, Σταυρούλα Μπανάκου και Σπυριδώνα Κουλούρη, Νομικούς Συμβούλους του Κράτους [(ψηφοί έξι (6)], δέχθηκε τα εξής:

Κατά τη διάταξη της παρ.2 του προαναφερθέντος άρθρου 8 του ν. 4831/2021, τα ερωτήματα πρέπει να περιλαμβάνουν πλήρη εξιστόρηση των πραγματικών

περιστατικών της υπόθεσης και σαφή προσδιορισμό των προβληματισμών της υπηρεσίας, για την έννοια και το περιεχόμενο συγκεκριμένων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας, των οποίων ζητείται η ερμηνεία από το ΝΣΚ, προκειμένου η Διοίκηση να τις εφαρμόσει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της. Θεμελιώδης προϋπόθεση, επομένως, της άσκησης της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του ΝΣΚ, είναι να συνάγεται, από το εκτιθέμενο ιστορικό, ότι έχουν πληρωθεί οι προϋποθέσεις του κανόνα δικαίου για την έκδοση διοικητικής πράξης, και απομένει η ερμηνεία του εν λόγω κανόνα προκειμένου να τύχει ή μη εφαρμογής. Στην περίπτωση, ωστόσο, που η μη ολοκλήρωση των τιθέμενων από το νόμο προϋποθέσεων καθιστά μη δυνατή την άσκηση των αρμοδιοτήτων της Διοίκησης, η υποβολή ερωτήματος αναφορικά με τον εφαρμοστέο από την τελευταία κανόνα δικαίου στηρίζεται επί υποθετικής βάσεως και υποβάλλεται πρόωρα.

16. Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από το διδόμενο ιστορικό, το υπό εξέταση ερώτημα υποβλήθηκε εξ αφορμής αιτήματος του Μ.Σ. προς την Ο.Λ.Ε. Α.Ε. για παραχώρηση σύνθετης χρήσης (επί έργω) δωδεκαετούς διάρκειας, το οποίο «εγκρίθηκε» από το Δ.Σ. του Οργανισμού και διαβιβάσθηκε στη Δ/ση Λιμενικής Πολιτικής της Γενικής Γραμματείας Λιμένων, Λιμενικής Πολιτικής και Ναυτιλιακών Επενδύσεων του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Το υπόψη ερώτημα υποβλήθηκε από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, κατ'επίκληση, μεταξύ άλλων, και του άρθρου 24 παρ.1 του ν.2971/2001, στο πλαίσιο αρμοδιότητάς του βάσει της ανωτέρω διατάξεως να εγκρίνει ή μη την υπόψη παραχώρηση, δεδομένου ότι σύμφωνα με την διάταξη αυτή για παραχωρήσεις που συνοδεύονται από οποιοδήποτε έργο μόνιμης ή προσωρινής φύσης και εγκρίνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε., πριν από την υλοποίηση της παραχώρησης απαιτείται η προηγούμενη έγκριση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Συγχρόνως ο Οργανισμός αναφέρει στο σχετικό πρακτικό του Δ.Σ. ότι θα σταλεί αυτό ως εισήγηση στην Γενική Συνέλευση και δη στο ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε προς έγκριση της σύνθετης παραχώρησης πολυετούς διάρκειας (άνω των τριών ετών) σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 περ. ιδ του κωδικοποιημένου καταστατικού του.

17. Όπως προκύπτει από τη διάταξη της παρ.3 του εικοστού πρώτου άρθρου του ν.2932 /2001 (Α'145), το Λιμενικό Ταμείο Ελευσίνας, το οποίο λειτουργούσε υπό τη νομική μορφή ν.π.δ.δ., συμπεριλαμβάνεται μεταξύ των δέκα (10) Λιμενικών Ταμείων

(ν.π.δ.δ.) που μετατράπηκαν σε ανώνυμες εταιρείες με την ειδικότερη επωνυμία «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Ανώνυμη Εταιρεία». Με το εικοστό δεύτερο άρθρο του ίδιου νόμου εγκρίθηκε για κάθε Οργανισμό Λιμένα Α.Ε. το καταστατικό, του οποίου το ελάχιστο περιεχόμενο αποτυπώθηκε στα επί μέρους άρθρα 1-25. Στο άρθρο 7 του καταστατικού αυτού προβλέπονται τα όργανα Διοίκησης της Εταιρείας, και δη: α) το Διοικητικό Συμβούλιο, β) ο Διευθύνων Σύμβουλος και γ) το Συμβούλιο Διεύθυνσης, ενώ στο άρθρο 10 ορίζονται οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου. Συγκεκριμένα ορίζεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτερο όργανο διοίκησης της Εταιρείας που διαμορφώνει τη στρατηγική και την πολιτική ανάπτυξης της Εταιρείας, εποπτεύει, ελέγχει και διαχειρίζεται την περιουσία της, αποφασίζει για όλα τα θέματα που αφορούν στην Εταιρεία, μέσα στα πλαίσια του εταιρικού σκοπού, με εξαίρεση εκείνα που, σύμφωνα με το νόμο ή το καταστατικό, ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα άλλων οργάνων. Εξάλλου, στο άρθρο 14 του καταστατικού αυτού προβλέπεται ότι η Γενική Συνέλευση της Εταιρείας είναι το ανώτατο όργανο αυτής και αποφασίζει για κάθε υπόθεση της Εταιρείας, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στο καταστατικό.

18. Περαιτέρω, σε εκτέλεση των διατάξεων του άρθρου εικοστού τέταρτου του ν.2932/2001, συνήφθη μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ο.Λ.Ε. ΑΕ» η από 20.5.2003 σύμβαση, με την οποία παραχωρήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο στην εν λόγω εταιρεία το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης των γηπέδων, των κτιρίων και των εγκαταστάσεων της χερσαίας λιμενικής ζώνης του Λιμένα Ελευσίνας, έναντι ανταλλάγματος και υπό τους περιλαμβανομένους στην σύμβαση όρους και συμφωνίες. Το δικαίωμα χρήσης και εκμετάλλευσης, σύμφωνα με το άρθρο 3 της σύμβασης, συνίσταται στη δυνατότητα της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. κατά τη διάρκεια της ισχύος της σύμβασης να κατέχει, να χρησιμοποιεί και να εκμεταλλεύεται τη Χερσαία και Θαλάσσια Ζώνη Λιμένα, τα Κτίρια και τις Εγκαταστάσεις και τις τυχόν επεκτάσεις, όπου το μεν δικαίωμα χρήσης περιλαμβάνει: α) τη φυσική κατοχή και εξουσίαση των παραχωρούμενων και τον αποκλεισμό άλλων από τη χρήση αυτή, με την επιφύλαξη της υποχρέωσης εξασφάλισης πρόσβασης προς τους χρήστες και τα μέσα ναυσιπλοΐας καθώς και του δικαιώματος πρόσβασης του Δημοσίου, β) τη δυνατότητα στέγασης και εξυπηρέτησης των επιχειρηματικών και λειτουργικών αναγκών της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., το δε δικαίωμα εκμετάλλευσης περιλαμβάνει τη δυνατότητα αξιοποίησης

των παραχωρούμενων για την παροχή με αντάλλαγμα λιμενικών υπηρεσιών και εξυπηρετήσεων σε χρήστες του λιμένα, την προσωρινή παραχώρηση επ' ανταλλάγματι της χρήσης χώρων και την πραγματοποίηση επενδύσεων κεφαλαίου, της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. ή τρίτων, σε κτίρια και εγκαταστάσεις πάσης φύσεως με σκοπό την υποστήριξη νέων δραστηριοτήτων ή την επέκταση υφισταμένων, με τις ειδικότερες προβλεπόμενες επιφυλάξεις.

19. Στις διατάξεις των παρ.1 και 2 του άρθρου 24 του ν.2971/2001, όπως ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με το άρθρο 54 παρ.1. του ν.4676/2020 (Α'67), περιγράφεται σαφώς η ακολουθούμενη διοικητική διαδικασία για τις παραχωρήσεις απλής ή και σύνθετης χρήσης χώρων που βρίσκονται εντός της Χερσαίας ζώνης του Λιμένα, η οποία διαχωρίζεται αναλόγως αν πρόκειται για οργανισμό λιμένα (παρ.1) ή αν αφορά περιπτώσεις των λιμενικών ταμείων ως φορέων διοίκησης και εκμετάλλευσης λιμένα (παρ.2). Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1, που αναφέρεται στους Οργανισμούς Λιμένος Α.Ε., ο εκάστοτε οργανισμός λιμένα, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, εγκρίνει την παραχώρηση. Σε περίπτωση, όμως, που η παραχώρηση συνοδεύεται από οποιοδήποτε έργο μόνιμης ή προσωρινής φύσης, πριν από την υλοποίηση της παραχώρησης, θα πρέπει να εξασφαλιστεί η έγκριση του αρμοδίου οργάνου του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Σε κάθε δε περίπτωση, κατά ρητή επιταγή του νόμου, οι εγκρίσεις των Δ.Σ. πραγματοποιούνται σύμφωνα με τις καταστατικές διατάξεις των Οργανισμών Λιμένος Α.Ε. Όπως δε προκύπτει από το ισχύον και δημοσιευμένο στο ΓΕ.ΜΗ. (Κωδικός Αριθμός Καταχώρησης 2769320, ΑΔΑ: ΨΠΤΕ46ΜΤΛΡ-ΗΛΤ) καταστατικό της ανώνυμης εταιρείας «Οργανισμός Λιμένος Ελευσίνας Α.Ε.» (άρθρο 8 παρ. 2 περ. ιδ αυτού), η Γενική Συνέλευση είναι η μόνη αρμόδια να αποφασίζει για τη σύναψη συμβάσεων διάρκειας άνω των τριών (3) ετών.

20. Με το ν. 4597/2019, ο οποίος με το άρθρο 1 κύρωσε την προαναφερόμενη σύμβαση παραχώρησης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., επιλέχθηκε η μέθοδος αξιοποίησης για τα 10 περιφερειακά λιμάνια της χώρας, που λειτουργούσαν υπό τη νομική μορφή Οργανισμών Λιμένος Α.Ε., με την υποπαραχώρηση από το ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε. συγκεκριμένων δραστηριοτήτων/επιχειρησιακών μονάδων, με στόχο την προσέλκυση επενδυτικού ενδιαφέροντος εξειδικευμένης εμπειρίας και με γνώμονα τη δυνατότητα της

καλύτερης αξιοποίησής τους, προς όφελος του Δημοσίου. Στο πλαίσιο αυτό το ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε. αναλαμβάνει το σχεδιασμό της εμπορικής ανάπτυξης του λιμένα, με τη μέθοδο των υποπαραχωρήσεων συγκεκριμένων επιχειρησιακών μονάδων ή λιμενικών λειτουργιών και υπηρεσιών σε επενδυτές, όπως αυτές προσδιορίζονται με απόφαση του ΔΣ. Μετά την κύρωση των συμβάσεων υποπαραχώρησης που συνάπτει το Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ., το δικαίωμα διαχείρισης και εκμετάλλευσης των υπολοίπων λιμενικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος υποπαραχώρησής τους, ασκείται από τον οικείο Οργανισμό Λιμένος. Η ως άνω διάταξη δεν στερεί από τον Οργανισμό Λιμένος Α.Ε το δικαίωμά του να ασκεί όλες τις πράξεις χρήσης και εκμετάλλευσης του Λιμένα με εξαίρεση την υποπαραχώρηση σε τρίτους επιχειρησιακών μονάδων ή/ και λιμενικών λειτουργιών και υπηρεσιών των λιμενικών και άλλων εγκαταστάσεων, για τις οποίες το ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε. επιφυλάσσει υπέρ του ίδιο δικαίωμα.

21. Από τη συγκριτική επισκόπηση των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι το ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε ως μοναδικός μέτοχος της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., από τον οποίο απαρτίζεται η Γενική Συνέλευση της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., φέρεται ως το κυρίαρχο όργανο να αποφασίζει για την σύναψη οποιαδήποτε σύμβασης διάρκειας άνω των 3 ετών και αυτό ανεξαρτήτως του εάν η σύμβαση ενέχει μόνο παραχώρηση χρήσης ή συνοδεύεται και από έργο. Εφόσον δε η προτεινόμενη σύμβαση ενέχει τα στοιχεία της υποπαραχώρησης της παρ.2 του άρθρου 2 του ν.4597/2019, το ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε. έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα μέσω της Διοίκησής του να αποφασίσει περί της διάθεσης του σχετικού δικαιώματος. Συνεπώς η Διοίκηση του οικείου Οργανισμού Λιμένα οφείλει να θέσει υπόψη της Γ.Σ. του οικείου Οργανισμού (ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε) την παραχώρηση, προτεινόμενης διάρκειας άνω των τριών ετών, ώστε η τελευταία να αποφασίσει σχετικά. Γί' αυτόν ακριβώς τον λόγο και το σχετικό πρακτικό του Δ.Σ. της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., όπως στο ίδιο ρητά αναφέρεται, επέχει θέση εισήγησης προς το ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ ως Μοναδικό Μέτοχο για την σύγκληση Γενικής Συνέλευσης, όπου θα εγκριθεί η παραχώρηση σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 2 περ. ιδ του κωδικοποιημένου καταστατικού. Συναφώς δε και ανεξαρτήτως του χαρακτηρισμού που θα προσδώσει στην υπό έγκριση σύμβαση είτε η Διοίκηση του Οργανισμού Λιμένος είτε ο ενδιαφερόμενος ιδιώτης, το ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ θα αποφασίσει για την έγκριση ή μη της σχετικής παραχώρησης .

22. Σε κάθε περίπτωση, η προηγούμενη απόφαση του ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε σχετικά με τη σύναψη οποιασδήποτε σύμβασης παραχώρησης διάρκειας άνω των 3 ετών, αναλόγως του περιεχομένου της είναι και αυτή που τελικά θα καθορίσει τη διαδικασία με την οποία θα γίνει η παραχώρηση και το νομικό πλαίσιο που θα εφαρμοστεί. Συνεπώς η έλλειψή της, όχι μόνο ως διαδικαστικής προϋπόθεσης αλλά και ως ουσιαστική πράξη άσκησης των δικαιωμάτων του μοναδικού μετόχου του Οργανισμού, αποκλείει την άσκηση της αρμοδιότητας του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής να εγκρίνει την παραχώρηση, ανεξαρτήτως του εάν αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 24 του ν.2971/2001 ή του άρθρου 2 παρ.2 του ν.4597/2019. Επισημαίνεται και ότι, όπως προκύπτει από την με αριθ.16/2019 γνωμοδότηση της Ρυθμιστικής Αρχής Λιμένων (ΡΑΛ), κατόπιν αιτήματος της «Χ.Ε. Α.Ε» για παραχώρηση ιδιαιτέρου δικαιώματος χρήσης αναφορικά με χερσαίο λιμενικό χώρο μέρους προβλήτα του λιμένα Βόλου και παρά τη θετική εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσιακής μονάδας της Ο.Λ.Β. Α.Ε προς το Διοικητικό της Συμβούλιο, το ΤΑΙΠΕΔ Α.Ε ως μοναδικός μέτοχος του Οργανισμού εξέφρασε ρητώς την άποψη ότι είναι αποκλειστικός φορέας της υπόψη δραστηριότητας βάσει του ν. 4597/2019 και προέβη σε σχετική πρόταση προς την ΟΛΒ Α.Ε. αναφορικά με τις ενέργειες στις οποίες όφειλε η τελευταία να προβεί.

23. Επομένως, κατά τη γνώμη που πλειοψήφησε, η απόφαση του Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ. ως μοναδικού μετόχου της Ο.Λ.Ε. ΑΕ κατά τη διαδικασία της Γενικής Συνέλευσης του εν λόγω Οργανισμού, αποτελεί ουσιώδη τύπο που προηγείται της δυνατότητας έκδοσης εγκριτικής απόφασης του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Πριν από τη λήψη απόφασης έγκρισης του αιτήματος παραχώρησης από τη Γενική Συνέλευση του μοναδικού μετόχου της Ο.Λ.Ελευσίνας Α.Ε., δεν καταλείπεται περιθώριο έκδοσης εγκριτικής πράξης από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, η έλλειψη δε της εγκριτικής αρμοδιότητας του Υπουργού δεν κινεί την γνωμοδοτική αρμοδιότητα του ΝΣΚ κατά τον Οργανισμό του. Κατόπιν τούτου, και, δεδομένης της έλλειψης επί του παρόντος τέτοιας εγκριτικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης του μοναδικού μετόχου της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., το εξεταζόμενο ερώτημα έχει υποβληθεί αλυσιτελώς και προώρως, πριν την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας, πράγμα, άλλωστε, που απασχολεί και την ερωτώσα υπηρεσία (βλ. περιεχόμενο δευτέρου υποερωτήματος, σχετικά με την αναγκαιότητα να ληφθεί υπόψη το καταστατικό του φορέα διαχείρισης). Συνεπώς, και εφόσον δεν τίθεται επί του

παρόντος θέμα ενεργειών της Διοίκησης προς έγκριση της εν λόγω παραχώρησης, δεν γεννάται, με βάση το διδόμενο ιστορικό, η κατά το άρθρο 8 παρ. 2 του ν. 4831/2021 γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους επί του στην αρχή της παρούσας ερωτήματος.

24. Μειοψήφησαν ο Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ Αντώνιος Τατσόπουλος και οι Νομικές Σύμβουλοι του Κράτους Αδαμαντία Καπετανάκη και Δέσποινα Γάκη [ψήφοι τρεις(3)], με τους οποίους συντάχθηκε και η εισηγήτρια Πάρεδρος Άννα Πρεβενά (γνώμη χωρίς ψήφο), κατά τη γνώμη των οποίων η έκδοση της εγκριτικής διοικητικής πράξης προϋποθέτει ολοκλήρωση των απαραίτητων διαδικασιών για την λήψη απόφασης περαιτέρω παραχώρησης, με βάση τις καταστατικές διαδικασίες της Ο.Λ.Ε. Α.Ε. Το περιεχόμενο του ισχύοντος καταστατικού της εν λόγω εταιρείας είναι δημοσιευμένο στο Γ.Ε.ΜΗ., επομένως η τήρηση των οριζόμενων σ' αυτό προϋποθέσεων λήψης έγκυρης απόφασης, είναι γνωστές σε όλους, καθώς και στο Δημόσιο (ΔΕΦΑΘ 520/2014, ΝΟΜΟΣ, σκ.5). Τυχόν έκδοση εγκριτικής υπουργικής απόφασης πριν ή χωρίς την συναινετική προς την παραχώρηση απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Οργανισμού, καθιστά την τυχόν απόφαση που θα εκδοθεί πάσχουσα λόγω παράβασης ουσιώδους τύπου της διαδικασίας. Πράγματι, η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, δεν είναι μόνο διαδικαστική προϋπόθεση, αλλά πράξη άσκησης των μετοχικών δικαιωμάτων του μοναδικού μετόχου (ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ), ο ρόλος του οποίου στο σχεδιασμό των αναγκών και των προοπτικών του λιμένα, έχει αναβαθμιστεί περαιτέρω μετά το ν. 4597/2019. Επομένως, επί του παρόντος δεν είναι δυνατή η έκδοση της ζητούμενης εγκριτικής απόφασης. Πλην όμως, εφόσον δεν έχει αποκλειστεί ρητά η έκδοσή της στο μέλλον, με έκδοση αρνητικής απόφασης της ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ, δεν κωλύεται η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. για την διατύπωση γνώμης επί του υποβληθέντος ερωτήματος, δεδομένου και ότι κρίσιμος χρόνος για τον έλεγχο της νομιμότητας της αιτούμενης διοικητικής πράξης είναι αυτός του χρόνου έκδοσής της, εφόσον είναι ατομική, ή δημοσίευσής της, αντίστοιχα, στην περίπτωση της κανονιστικής διοικητικής πράξης (ΣτΕ 3969/2010, 532/2008 κ.α.). Περαιτέρω, κατά την ειδικότερη γνώμη της εισηγήτριας Παρέδρου, η προς έγκριση παραχώρηση δεν περιέχει τα χαρακτηριστικά της σύμβασης υποπαραχώρησης, όπως περιγράφονται στις διατάξεις των άρθρων 2,3 και 4 του ν. 4597/2019, διότι δεν συνιστά πράξη επένδυσης με αναπτυξιακό χαρακτήρα για τον λιμένα Ελευσίνας και ειδικούς όρους, τη σπουδαιότητα της τήρησης των οποίων να

απαιτείται να εγγυηθεί το Ελληνικό Δημόσιο, αλλά αποτελεί μορφή πράξης συνήθους διαχείρισης, προβλεπόμενη από τη διάταξη του άρθρου 24 του ν. 2971/2001, η οποία εξακολουθεί να ισχύει και μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 4597/2019, χωρίς να παρεμβαίνει μάλιστα στο σχεδιασμό της ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ, εφόσον για την παραχώρηση χώρου εντός ζώνης λιμένα Ελευσίνας για διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) ετών, απαιτείται, κατά την προπαρατεθείσα διάταξη του άρθρου 8 του ισχύοντος Καταστατικού της ΑΕ "Όργανισμός Λιμένος Ελευσίνας", απόφαση Γενικής Συνέλευσης της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., στην οποία συμμετέχει ως μοναδικός μέτοχος η Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ. Α.Ε.

25. Μειοψήφησε, επίσης, η Νομική Σύμβουλος του Κράτους Ξανθή Μπασάκου [ψήφος μία (1)], η οποία διατύπωσε την εξής γνώμη: Με το υπ' αριθμ. 3113.10.3/67789/26-9-2022 έγγραφο της Γενικής Δ/σης Λιμένων/Δ/σης Λιμενικής Πολιτικής του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, τίθεται το ερώτημα, εάν η παραχώρηση χώρου ΧΖΛ έκτασης 15.480,00 τμ., υπό τη διοίκηση και εκμετάλλευση του Οργανισμού Λιμένα Ελευσίνας Α.Ε., το μετοχικό κεφάλαιο του οποίου ανήκει στο ΤΑΙΠΕΔ, με σκοπό την ανάπτυξη λιμενικής δραστηριότητας (ναυπηγοεπισκευαστική), με εκτέλεση λιμενικού έργου, όπως αυτά ορίζονται στο ν.4150/2013, εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 2 του ν.4597/2019, ή στις διατάξεις του άρθρου 24 του ν.2971/2001. Το εν λόγω ερώτημα παραδεκτώς εισάγεται προς γνωμοδότηση, για τον εξής λόγο: Η άποψη περί γνωμοδοτικής αναρμοδιότητας του ΝΣΚ, λόγω ανυπαρξίας πεδίου διοικητικής δράσης, δηλαδή ανυπαρξίας επικείμενης έκδοσης διοικητικής πράξης, θέτει ως δεδομένο ότι εν προκειμένω τυγχάνει εφαρμογής το άρθρο 24 του ν.2971/2001, κατά το οποίο το πρακτικό του ΔΣ πρέπει να εγκριθεί με απόφαση της ΓΣ της Ο.Λ.Ε. ΑΕ. προκειμένου να εκδοθεί, εν συνεχεία και προ της υλοποίησης της υποπαραχώρησης, η απόφαση του Υπουργού Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής. Πλην όμως αυτό που κατά τρόπο πρωθύστερο τίθεται ως δεδομένο, ότι δηλαδή στην εξεταζόμενη περίπτωση εφαρμοστέο είναι το άρθρο 24 του ν.2971/2001, αποτελεί το ζητούμενο του ερωτήματος. Τούτο δε καταδεικνύεται με σαφήνεια, στην περίπτωση που νομικώς ενδεδαιγμένη θα ήταν η άποψη περί υπαγωγής της εξεταζόμενης σύμβασης υποπαραχώρησης στο άρθρο 2 του ν.4597/2019. Τότε δεν θα ετίθετο ζήτημα (προ)έγκρισης του Πρακτικού από τη ΓΣ της Ο.Λ.Ε. ΑΕ, αλλά ούτε και έκδοσης οποιασδήποτε απόφασης του Υπουργού. Επομένως, σύμφωνα με τη γνώμη αυτή, κατά λογική και νομική ακολουθία, πρώτα θα

πρέπει να επιλυθεί το βασικό ερώτημα, σε ποιόν δηλαδή κανόνα δικαίου υπάγεται η συγκεκριμένη σύμβαση υποπαραχώρησης με τα δεδομένα χαρακτηριστικά (διάρκεια, φύση των έργων, μεγέθους και είδους της λιμενικής δραστηριότητας κλπ.) και αφού απαντηθεί ότι εφαρμοστέος τυγχάνει ο κανόνας του άρθρου 24 του ν.2971/2001, μόνο τότε θα μπορούσε να τεθεί το ζήτημα της γνωμοδοτικής αναρμοδιότητας του ΝΣΚ, υπό την έννοια ότι αφού ο Υπουργός κωλύεται να εκδώσει απόφαση πριν από την απόφαση της ΓΣ της Ο.Λ.Ε. Α.Ε., δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του κανόνα δικαίου του οποίου ζητείται η ερμηνεία. Κατά συνέπεια η άποψη περί απαραδέκτου του τεθέντος ερωτήματος, εμπεριέχει το ανωτέρω λογικό και νομικό ανακόλουθο, της προϋπόθεσης δηλαδή του ζητουμένου (Petitio principii).

Απάντηση

26. Κατόπιν των ανωτέρω, κατά τη γνώμη που πλειοψήφησε, το υποβληθέν ερώτημα δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 8 παρ. 2 του ν. 4831/2021 επειδή έχει υποβληθεί αλυσιτελώς, άλλως προώρως, και εξαιτίας τούτου δεν έχει κινηθεί η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για την απάντησή του.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 25-1-2024

Ο Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης
Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

Άννα Πρεβενά
Πάρεδρος ΝΣΚ